

مقدمه

آیا تاکنون از خود سؤال کرده‌ایم که چرا بعضی از کودکان انگیزش پیش‌رفت سطح بالایی دارند و در رقابت با دیگران برای کسب موفقیت به سختی تلاش می‌کنند، در حالی که عده‌ای دیگر انگیزه چندانی برای پیش‌رفت ندارند و برای کسب موفقیت از خود تلاشی نشان نمی‌دهند؟ چه عواملی بر انگیزش پیش‌رفت کودکانمان تأثیر مثبت و منفی بر جای می‌گذارد؟ این مقاله ممکن است پاسخ‌گوی برخی از سوالات شما در این زمینه باشد.

انگیزش تحصیلی

(راهنمایی برای والدین)

فاطمه بیان فر

می کنند و یادگیری آن‌ها با موفقیت همراه نمی شود، تجربه شور و هیجان ناشی از یادگیری مباحث جدید را کسب نمی کنند و معتقد می شوند هر موفقیتی که به دست می آورند به شانس و تصادف یا اوضاع و احوال^۴ مربوط است (مارتین و همکاران، ۱۹۹۵).

چرا کودکان این گونه باورهای منفی را توسعه می دهند؟ گاهی اوقات این باورها در کودکان شکل می گیرد و بر توانایی یادگیری آنان اثر می گذارد. برخی از عوامل اثرگذار بر یادگیری، عبارت‌اند از: یادگرفتن، وجود مشکلاتی در خلق و خو^۵، به تأخیر انداختن امور و فشارهای روانی و افسردگی^۶ که این عوامل یادگیری در مدرسه را سخت تر می کنند.

کودکانی که شکست در مدرسه را تجربه کرده‌اند تلاششان را برای یادگیری متوقف می کنند. زیرا آن‌ها

انگیزش تحصیلی چیست؟^{۱۹}

کودکان به طور طبیعی با انگیزه برای یادگیری متولد می شوند. کودک تلاش می کند تا به یک اسباب بازی دست بزند. راه رفتن را یاد می گیرد. غذا خوردن بدون کمک دیگران را می آموزد. این اولین انگیزش‌ها برای یادگیری، بعدها پاسخ گوی فعالیت‌های وابسته به مدرسه مانند خواندن و نوشتن است. زمانی که کودکان انگیزه‌ای برای یادگیری ندارند، یعنی مانعی در راه انگیزش طبیعی آن‌ها وجود دارد، احساس می کنند که به خوبی نمی توانند وظایف مربوط به مدرسه را انجام دهند و در نتیجه تلاششان را متوقف می کنند، یا به اندازه کافی تلاش جدی از خود نشان نمی دهند. این قبیل کودکان، به راحتی سرخورده^۲ می شوند و از آن جا که تلاششان را متوقف

این اعتقاد را در خود رشد می دهند که نمی توانند کاری را به درستی انجام دهند. نگرش های بزرگ سالان در مورد موفقیت تحصیلی فرزندشان نیز می تواند بر روی اعتقادات کودکان اثرگذار باشد. والدین انتظاراتی

دارند که غیرواقع بینانه است و می تواند موجب مایوس شدن فرزندانشان بشود (میلر و براون، ۱۹۹۴).

رقابت در مدرسه (به گونه ای که همیشه یک نفر برنده و یک نفر بازنده می شود) می تواند برای کودکان بسیار مایوس کننده باشد، به ویژه برای کودکانی که ممکن است هرگز در مدرسه بهترین نباشند. گرچه آن ها می توانند مطالب آموزشی فراوانی یاد بگیرند، موفقیت را تجربه نمی کنند یا موفقیت آن ها تشخیص داده نمی شود. این قبیل کودکان از انگیزش تحصیلی ضعیفی برخوردارند. هم چنین کودکانی که والدین آن ها یا

همسالانشان فکر نمی کنند که مدرسه مهم است یا اهمیت مدرسه را تشخیص نمی دهند، انگیزش تحصیلی پایینی دارند.

افزایش انگیزش تحصیلی

کارهای زیادی وجود دارد که والدین می توانند

برای افزایش انگیزش تحصیلی فرزندانشان انجام دهند، از جمله حفظ کردن روابط خوب والد - فرزندی و آگاه کردن فرزندان از این نکته که مدرسه از نظر ایشان بسیار مهم است. بدین ترتیب فرزندان می توانند تلاش تحصیلی شان را افزایش دهند. آموزش عادات مطالعه صحیح و مفید، فراهم آوردن فرصت کسب موفقیت و نیز همکاری با معلم فرزندان دارای اهمیت فراوان است. هم چنین برای کمک کردن به افزایش انگیزش تحصیلی فرزندان، می توان توصیه های زیر را به کار بست:

۱- زمانی که مقرراتی را برای کودکان تعیین می کنید، قاطع و منصف

باشید. کودکان نیاز به انضباط منطقی دارند تا مستقل و مسئولیت پذیر بار آیند.

۲- برای کودکان در خانه کارهای روزمره تعیین کنید و به آن ها بگویید که انتظار می رود این کارها را به خوبی انجام دهند. کودکانتان را مسئولیت پذیر بار آورید. این عمل راهی است برای پیش رفت خود -

این هدف هایی که بسیار مهم
تلاش و ولی قابل دسترس می باشد
استفاده کنید. برای فرزندان
خود هدف های سطح بالا
که امکان دسترس به آن ها
مشکل یا غیر ممکن است.
در نظر بگیرید

انضباطی که می‌تواند به یادگیری‌های مدرسه‌ای تسری یابد.

۳- تلاش کنید تا روابط والد-فرزندی خوبی داشته

باشید و زمانی را برای گذراندن اوقاتی خوش و مفرح با کودکان در نظر بگیرید. زمانی که کودکان با شما صحبت می‌کنند، به ویژه موقعی که در ارتباط با اتفاقات مدرسه با شما سخن می‌گویند، با علاقه به حرف‌هایشان گوش دهید.

۴- انجام فعالیت‌هایی مانند دیدار

از کتابخانه، موزه‌ها یا پارک‌ها که یادگیری را تشویق می‌کنند، بسیار مفید است.

۵- فراهم کردن فرصت‌هایی برای موفقیت، بسیار ضروری است، زیرا کودکانی که احساس موفقیت می‌کنند برای یادگیری چیزهای جدید تلاش می‌کنند.

۶- با کودکان در مورد علایق آنان صحبت کنید.

۷- روی علایق کودکان سرمایه‌گذاری کنید تا بتوانند تجارب یادگیری را کسب کنند. به آن‌ها کمک کنید تا چیزهایی را که از آن‌ها لذت می‌برند، تعیین کنند. برای مثال، اگر فرزند شما بازی فوتبال را دوست دارد شما می‌توانید او را به خواندن و نوشتن مطالبی درباره ورزش مورد علاقه‌اش تشویق کنید و ارتباط مدرسه را با آن روشن سازید.

۸- فرزندان را برای تلاش سخت و کسب موفقیت، ستایش و تحسین کنید. همه بچه‌ها نیاز دارند به خاطر کار خوبی که انجام می‌دهند مورد تشویق قرار گیرند.

۹- در تحسین و تنبیه، اعتدال را رعایت کنید. تنبیه

زیاد موجب دل‌سردی می‌شود (کلرک، ۱۹۹۶).

۱۰- مطمئن شوید که فرزند شما می‌داند چه چیزی

مورد انتظار شماست. به خاطر داشته باشید که منظور از

پاداش، همیشه دادن پول یا قائل شدن

مزیت و برتری نیست. تنها گفتن این

جمله که "تو باعث افتخار ما هستی" یا

جملاتی که نشان دهد ما متوجه تلاش

آن‌ها هستیم، موجب می‌شود که

فرزندانمان با حداکثر تلاش کار کنند.

نکاتی در زمینه افزایش

یادگیری

۱- فرزند شما باید یک برنامه روزمره طرح‌ریزی

شده برای کار در مدرسه داشته باشد.

۲- مکانی را برای مطالعه فرزندان در منزل تعیین

کنید. مکانی که آرامش مورد لزوم را فراهم آورد.

۳- مطمئن شوید که فرزند شما ابتدا تکالیف

مدرسه را انجام می‌دهد، سپس به کارهایی که توجه او را

از تحصیل منحرف می‌کند، می‌پردازد (ریم، ۱۹۹۶).

همکاری با معلم فرزندان

۱- به فرزندان نشان دهید که به معلم او احترام

می‌گذارید و عدم توافق با معلمش را در جلوی او نشان

ندهید.

۲- با معلم فرزندان به طور منظم صحبت کنید و

بدین ترتیب از عواملی که موجب پیش‌رفت فرزندان

می‌شود، مطلع شوید. اگر تا زمان دریافت کارنامه‌ها

منتظر بمانید، اغلب برای ایجاد تغییر دیر خواهد بود.

۳- با معلم فرزندان مشورت کنید تا مطمئن شوید

که وی مهارت‌های مطالعه صحیح را فرامی‌گیرد.

زمانی که مقرراتی را برای کودکان تعیین می‌کنید، قاطع و منصف باشید. کودکان نیاز به انضباط منطقی دارند تا مستقل و مسئولیت‌پذیر بار آیند.

۴- در خانه سیستم تقویتی برای کار کردن سخت در مدرسه را توسعه دهید. (لیوین، ۱۹۹۴).

حیوانات بخواند و درباره آن داستان بنویسد.

۶- تلاش و بهره‌وری را پاداش دهید.

۷- پاداش‌ها را به تناسب پیشرفت‌ها افزایش

دهید.

۸- عوامل مغلّ یادگیری

را محدود کنید، مانند زیاده‌روی

در تماشای تلویزیون، انجام

بازی‌های ویدئویی، کار با

رایانه و...

۹- مقدار زمان مطالعه

فرزندان را هر روز به مقدار

کمی مانند ۵ تا ۱۰ دقیقه

افزایش دهید تا به یک هدف

منطقی، مانند افزایش ۳۰

دقیقه‌ای در هر روز برسید.

(کلرک، ۱۹۹۶).

آیا فرزندتان احساس گیج شدن یا درماندگی

در کار دارد؟ آیا احساس می‌کند که سخت

تلاش می‌کند تا کار را به خوبی انجام دهد؟

اگر فرزند شما قبلاً

مشکلاتی در زمینه

پیشرفت تحصیلی

داشته است:

۱- درباره آن مشکل با

فرزندتان صحبت کنید. آیا

فرزندتان احساس گیج

شدن یا درماندگی در کار

دارد؟ آیا احساس می‌کند

که سخت تلاش می‌کند تا

کار را به خوبی انجام دهد؟

۲- با معلم فرزندتان

صحبت کنید تا نقاط ضعف

مشخص شود.

۳- به فرزندتان اجازه

دهید تا بداند که شما

می‌خواهید به او کمک

کنید تا کار را بهتر انجام

دهد.

۴- به فرزندتان کمک

کنید تا کارهایی را که به خوبی انجام می‌دهد، نشان

دهد. بنابراین تمرکز فقط بر روی نقاطی نیست که او

در انجام آن با مشکل مواجه است.

۵- به فرزندتان کمک کنید تا کارهایی را که

دوست دارد انجام دهد، معین کند. این عمل به کار

مدرسه او کمک می‌کند. برای مثال اگر کودکی به

حیوانات علاقه‌مند است، می‌تواند کتاب‌هایی درباره

چند توصیه دیگر

۱- از هدف‌هایی که نیازمند تلاش، ولی قابل

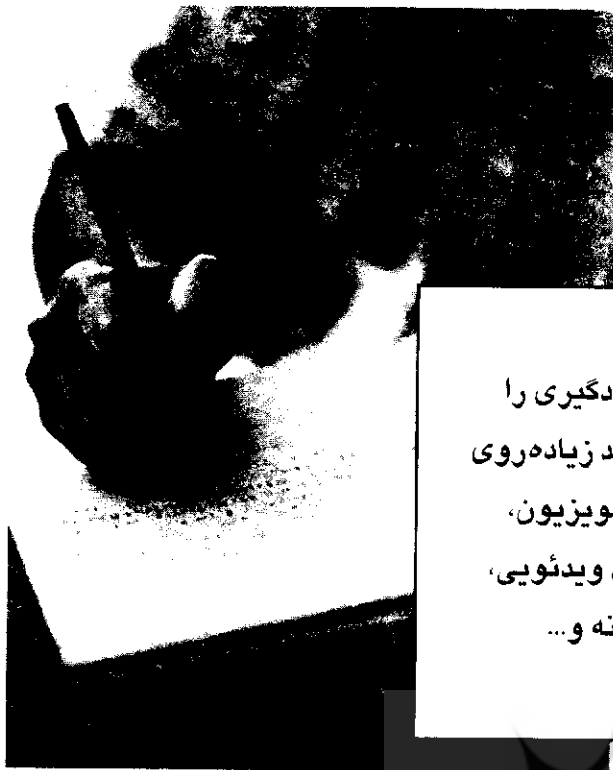
دسترسی‌اند، استفاده کنید. برای فرزندتان خود

هدف‌های سطح بالا که امکان دسترسی به آن‌ها

مشکل یا غیرممکن است، در نظر نگیرید.

۲- هنگام کوشش برای تشویق فرزندتان در

رسیدن به سطح واقع بینانه‌ای از انتظار، تجارب

عوامل مغل یادگیری را
محدود کنید، مانند زیاده‌روی
در تماشای تلویزیون،
انجام بازی‌های ویدئویی،
کار با رایانه و...

یادگیری فرزندتان را به طرف موفقیت هدایت کنید و
در او ذهنیتی مثبت ایجاد کنید.

۳- همه تلاش خود را در جهت ارضای نیازهای
فیزیولوژیکی، امنیت، تعلق و احترام فرزندتان به کار
گیرید.

۴- مراقب تأثیر مخرب رقابت
بیش از حد باشید. مقایسه میان
فرزندانتان را کنار بگذارید و رقابت با
خویش را تشویق کنید.
۵- از علائق طبیعی استفاده کنید.
علائق جدیدی را به وجود آورید و
یادگیری را برای یادگیری تشویق
کنید.

منابع:

-BROWN - MILLER, A.(1994). LEARNING TO
LEARN: WAYS TO NURTURE YOUR CHILD'S
INTELLIGENCE. NEWYORK: PLENUM PRESS.

- CLERK, L.(1996).SOS : HELP FOR PARENTS
(2ND EDITION) . BOWLING GREEN, KY:
PARENT'S PRESS.

- LEVINE. M.E. (1994) . EDUCATIONAL CARE.
CAMBRIDGE, MA: EDUCATORS PUBLISHING
SERVICE.

- MARTIN, M., & WALTMAN -
GREENWOOD.C. (EDS.) (1995) . SOLVING
YOUR CHILD'S SCHOOL - RELATED
PROBLEMS. NEWYORK: HARPER PERENNIAL.

- RIMM,S. (1996) . DR . SYLVIA RIMM'S
SMART PARENTING : HOW TO RAISE A
HAPPY, ACHIEVING CHILD. NEWYORK :
GROWN PUBLISHERS.

۶- برای یادگیری‌هایی که اساسی است ولی ذاتاً
جاذبه‌ای ندارد، شوق و انگیزه ایجاد کنید.

۷- از عادات پسندیده‌ای چون وقت‌شناسی و قابل
اعتماد بودن قدردانی کنید. هم‌چنین مهارت در هنرها،
صنایع دستی، موسیقی، علائق خاص و سرگرمی‌های
فرزندتان را مورد تشویق قرار دهید (بیلر، ۱۳۷۶، ص ۴۳۱ -
۴۳۰).

بی‌نوشت‌ها:

- 1- ACADEMIC MOTIVATION
- 2- FRUSTRATED
- 3- THRILL
- 4- CIRCUMSTANCE
- 5- TEMPERAMENT
- 6- DEPRESSION

- بیلر، رابرت (۱۹۷۴): کاربرد روان‌شناسی در آموزش (جلد
دوم). ترجمه پروین کدیور، مرکز نشر دانشگاهی، تهران ۱۳۷۶.